

Utvecklingen av förekomsten av otillbörliga handelsmetoder

– Konkurrensverkets undersökningar 2021–2024

ANALYS I KORTHET 2025:2

Konkurrensverket, mars 2025
Foto: Scandinav

Innehåll

1	Inledning	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Metod och avgränsning.....	5
2	Respondenter till enkätundersökningarna.....	7
3	Utvecklingen av villkoren på marknaden	10
3.1	Kännedom om LOH	10
3.2	Kännedom om Konkurrensverket	11
3.3	Lagens inverkan på förekomsten av olika handelsmetoder	12
3.4	Anpassat beteende sedan LOH:s ikraftträdande.....	18
3.5	Konsekvenser för lönsamheten i livsmedelsbranschen.....	19
3.6	Leverantörernas inställning till att anmäla en överträdelse	21
3.7	Hinder mot att anmäla en överträdelse	23
4	Sammanfattning	25
	Bilagor.....	27
	Bilaga 1 – Detaljerad bakgrundsbeskrivning av respondenterna.....	27
	Bilaga 2 – Förekomsten av olika handelsmetoder – svar utifrån omsättningsnivå.....	33
	Bilaga 3 – Förekomsten av olika handelsmetoder – svar utifrån vilket led i jordbruks- och livsmedelskedjan respondenterna är verksamma i.....	38

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter, LOH, trädde i kraft den 1 november 2021. Lagen har sin bakgrund i det så kallade UTP-direktivet¹ som stadgar en miniminivå av skydd mot vissa handelsmetoder och kontraktsmässiga arrangemang. Direktivet är framtaget med utgångspunkt i att det är vanligt förekommande med obalanser i förhandlingsstyrkan mellan köpare och leverantörer av jordbruks- och livsmedelsprodukter, varför det finns ett behov av lagstadgat skydd gentemot den starkare handelspartnern. Två av bestämmelserna i LOH är centrala. Den första rör den så kallade svarta listan som stadgar handelsmetoder som är förbjudna under alla omständigheter.² Den andra rör den så kallade gråa listan som innehåller handelsmetoder som är förbjudna om inte parterna klart och tydligt avtalat om dem i förväg.³

Konkurrensverket är den myndighet som utövar tillsyn över LOH. I egenskap av tillsynsmyndighet har Konkurrensverket fått i uppdrag av regeringen att utvärdera lagstiftningen. Utvärderingen ska bestå av dels en återrapportering två år efter lagen varit i kraft, det vill säga per den 1 november 2023, dels en slutrapportering fyra år efter lagen varit i kraft, det vill säga per den 1 november 2025. Utifrån uppdraget ska utvärderingen ske med avseende på hur villkoren har ändrats och vilka konsekvenser som LOH medfört för varje led i jordbruks- och livsmedelskedjan. Denna analys i korthet är framtagen inför den slutrapportering som ska redovisas per den 1 november 2025.

Konkurrensverket har vid tre olika tillfällen genomfört enkätundersökningar riktade till leverantörer inom jordbruks- och livsmedelskedjan för att kartlägga bland annat förekomsten av otillbörliga handelsmetoder samt kännedomen om LOH. Den första enkätundersökningen, hädanefter nollmätningen, genomfördes mellan februari och mars 2021. Den andra enkätundersökningen, hädanefter ett-mätningen, genomfördes mellan september och november 2022. Den tredje enkätundersökningen, hädanefter tvåmätningen, genomfördes mellan april och juni 2024. Enkäterna har skickats ut digitalt med hjälp av producentorganisationer som har distribuerat dem till sina medlemmar.

I denna analys följer en redogörelse för och analys av resultaten från noll-, ett- och tvåmätningarna. Analysen tar sikte på den inverkan som lagstiftningen haft för aktörerna som är verksamma inom handeln med jordbruks- och livsmedelsprodukter.

---

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633 av den 17 april 2019 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan.

² 5 § LOH.

³ 12 § LOH.

1.2 Metod och avgränsning

Enkäterna har som nämnts blivit distribuerade till livsmedelsproducenter genom relevanta bransch- och producentorganisationer som Konkurrensverket tagit kontakt med. Även med beaktande av att organisationerna får sägas företräda en betydande andel primärproducenter samt producenter av förädlade livsmedel kan det inte med säkerhet konstateras att svaren är representativa för hela marknaden; undersökningarna omfattar inte leverantörer som valt att inte ansluta sig till någon producentorganisation. Vidare kan det vara så att den insamlade datan är behäftad med svarsbias eftersom leverantörer som är verksamma inom vissa sektorer har svarat i högre grad än medlemmar i andra sektorer. Likaså skiljer sig svarsfrekvensen åt mellan respondenter vid en jämförelse utifrån årsomsättning. Utöver detta kan små företag med mer begränsade resurser ha haft sämre förutsättningar att delta i undersökningarna.

I sammanhanget bör det beaktas att antalet respondenter varit betydligt fler i nollmätningen 2021 jämfört med ettmätningen 2022 och tvåmätningen 2024 (tabell 1). Nollmätningen har haft 1 628 respondenter, varav 1 269 svarat fullständigt.⁴ Ettmätningen har emellertid haft 314 respondenter, varav 222 svarat fullständigt. Tvåmätningen har haft 189 respondenter, varav 149 svarat fullständigt. Orsaken till den stora skillnaden i antalet inkomna svar kan bero på att enkäten i nollmätningen skickades ut till en bredare krets än enkäterna i ett- och tvåmätningen.

En annan omständighet som bör beaktas vid tolkningen av resultaten är att majoriteten av respondenterna inom de två första mätningarna varit primärproducenter. I nollmätningen har 83 procent uppgett att de är verksamma inom jordbruksproduktion, respektive 76 procent i ettmätningen. I tvåmätningen är motsvarande andel endast 35 procent, där majoriteten av respondenterna i stället består av aktörer i förädlings-, bearbetnings- och livsmedelindustriled (56 procent).

Slutligen ska det framhållas att frågorna som Konkurrensverket ställt inom ett- och tvåmätningen varit något annorlunda formulerade jämfört med de som ställts inom nollmätningen. Skillnaderna består framför allt i avslutande frågor om hur villkoren på marknaden har förändrats till följd av ikraftträdandet av LOH. Vidare har Konkurrensverket förtydligat vissa svarsalternativ avseende frågor som rört vilket led i jordbruks- och livsmedelskedjan som respondenten är verksam inom, vilken produktion verksamheten avser samt vilka kategorier av köpare som respondenten levererar produkter till. Syftet med ändringarna har varit att få en tydligare bild av leverantörernas bakgrund och att ha möjlighet att genomföra mer gedigna uppföljningar om utvecklingen på marknaden i framtida mätningar.

---

⁴ Med fullständigt svar avses svar på samtliga frågor i enkäten från en och samma respondent.

Tabell 1 Sammanställning av Konkurrensverkets genomförda undersökningar för att kartlägga förekomsten av otillbörliga handelsmetoder, samtliga svar

	Nollmätningen 2021	Etmätningen 2022	Tvåmätningen 2024
Datum	23 februari–31 mars 2021; 37 dagar	28 september–7 november 2022; 41 dagar	25 april–23 juni 2024; 60 dagar
Antal svar	1 628	314	189
Antal fullständiga svar	1 269	222	149

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁵

---

⁵ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

2 Respondenter till enkätundersökningarna

I noll- respektive ettmätningen exkluderades ett antal svar i syfte att kunna göra en mer relevant jämförelse mellan resultaten från de två olika mätningarna, främst från respondenter som uppgett att de är verksamma inom områden som inte omfattas av LOH. I enlighet med detta har även motsvarande svar exkluderats i tvåmätningen. Tabellen nedan sammanställer svaren från respondenter till samtliga tre undersökningar efter den nämnda justeringen (tabell 2). Således redovisas 180 av totalt 189 respondenters svar från tvåmätningen. En mer genomgående förteckning av svaren från samtliga undersökningar finns i bilaga 1.

Till skillnad från noll- och ettmätningarna där de flesta leverantörerna var primärproducenter har majoriteten av respondenterna i tvåmätningen svarat att de tillhör förädlings-, råvarubearbetnings- eller livsmedelsindustriledet (56 procent). Lite mer än en tredjedel av respondenterna är verksamma inom primärproduktion, lantbruk, jordbruk eller uppfödning. Vidare är 2 procent av respondenterna verksamma inom råvaruhandeln, 6 procent som grossister och ytterligare 2 procent inom någon annan kategori än de ovan nämnda.

Tabell 2 Led i jordbruks- och livsmedelskedjan som leverantörerna är verksamma inom, exklusive icke-relevanta svar

Led i jordbruks- och livsmedelskedjan	Nollmätningen 2021		Ettmätningen 2022		Tvåmätningen 2024	
Primärproduktion, lantbruk, jordbruk eller uppfödning	1 344	86 %	240	81 %	63	35 %
Råvaruhandel	18	1 %	2	1 %	3	2 %
Förädling, bearbetning av råvaror eller livsmedelsindustri	112	7 %	33	11 %	100	56 %
Grossist	7	0 %	9	3 %	10	6 %
Restaurang ⁶	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	1	0 %	0	0 %
Annat	82	6 %	13	4 %	4	2 %
Summa	1 563	100 %	298	100 %	180	100 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁷

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Vad gäller de sektorer som leverantörerna är verksamma inom har de flesta respondenter i tvåmätningen svarat att de är verksamma inom produktionen av "spannmål, frö- och oljeväxter" samt "fjäderfä och ägg". Samtliga sektorer och en jämförelse mellan resultaten från alla tre mätningar redovisas i bilaga 1 (figur 9). Utifrån svaren i tvåmätningen jämfört med ettmätningen framgår bland annat att andelen respondenter som är verksamma inom sektorn "kolonial" har ökat kraftigt

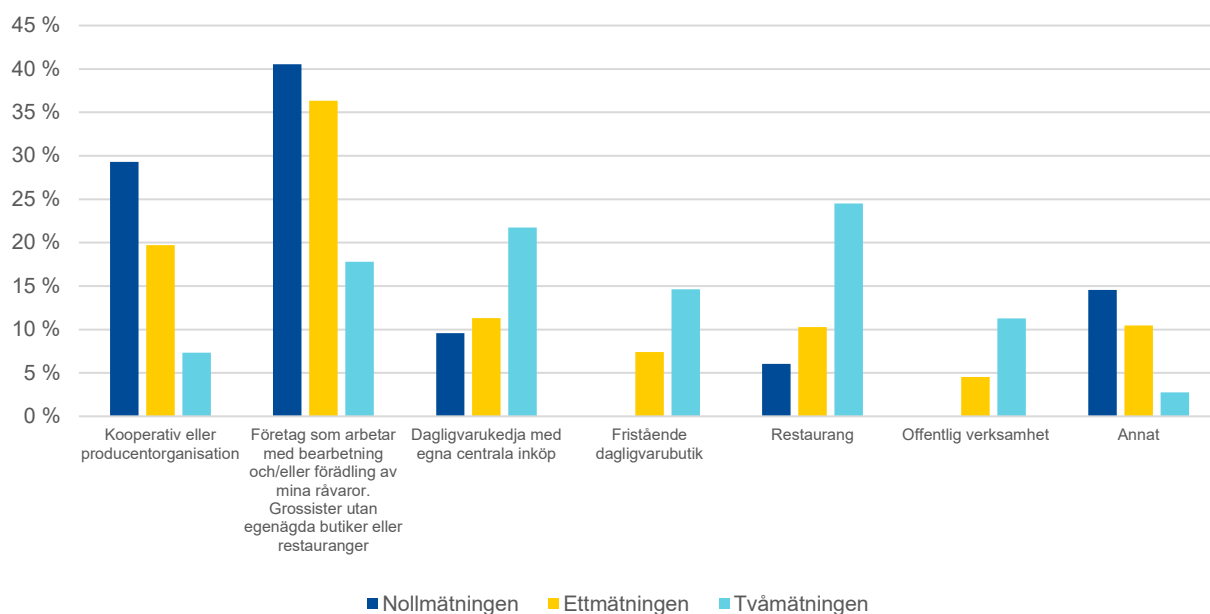
⁶ Detta svarsalternativ introducerades vid ettmätningen.

⁷ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

medan andelen som uppgett att de är verksamma inom produktionen av "frukt, rotfrukter, grönsaker och bär", "levande djur" samt "nöt-, fläsk-, lammkött" har minskat.

I samtliga undersökningar har respondenterna fått frågan om vilka typer av köpare respondenten i fråga levererar till (figur 1). En mer detaljerad redovisning av de olika kategorierna av köpare finns i bilaga 1 (figur 10 och tabell 13). I tvåmätningen har den största kategorin av köpare varit olika typer av restauranger följt av dagligvarukedjor med egna centrala inköp. Jämfört med tidigare mätningar har andelen köpare som befinner sig i produktions-, bearbetnings- och grossistled minskat medan andelen köpare i dagligvaruled, restaurangled och offentlig verksamhet har ökat. En förklaring till detta är att respondenterna i större utsträckning befinner sig i andra led i jordbruks- och livsmedelskedjan jämfört med hur det sett ut i tidigare mätningar, vilket påverkar vilken typ av köpare respondenten i fråga uppger sig ha.

Figur 1 Kategorier av köpare som leveransen avser, nollmätningen 2021, ettmätningen 2022 och tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁸

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

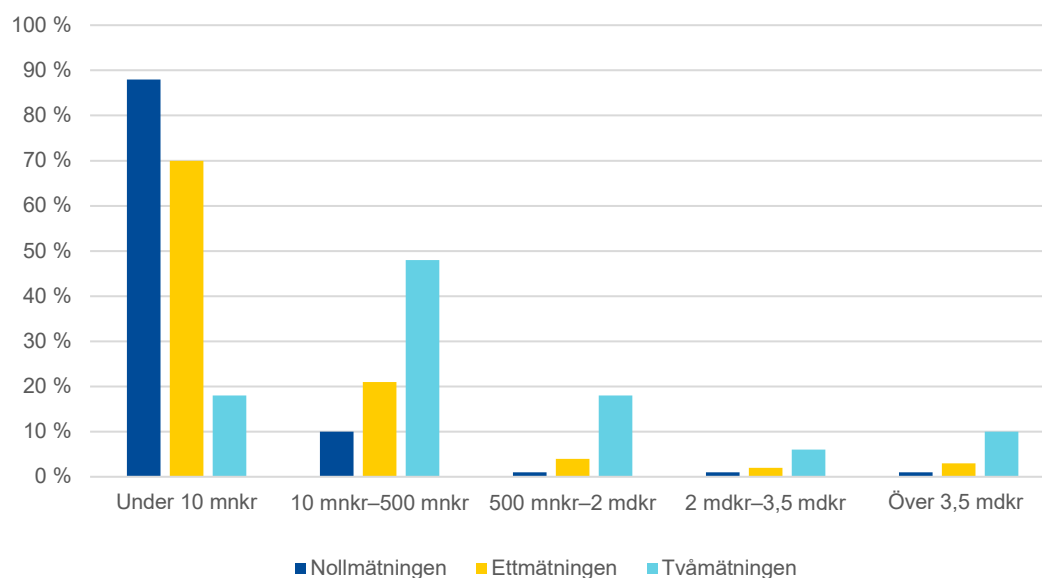
Vidare har Konkurrensverket efterfrågat hur stor årsomsättning respondenterna haft i syfte att lägga detta till grund för analysen i avsnitt 3. Resultatet presenteras nedan (figur 2). En mer detaljerad redovisning av respondenternas årsomsättning och en jämförelse mellan samtliga tre mätningar finns i bilaga 1 (figur 11). Av tvåmätningen framgår att den största gruppen av respondenter, nästan hälften av samtliga, har uppgett att de har en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor. Den minsta gruppen är respondenter med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor. Jämfört med ettmätningen framgår vidare att

⁸ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

andelen respondenter har ökat i samtliga omsättningsnivåer förutom bland de som omsätter mindre än 10 miljoner kronor årligen; där har andelen respondenter i stället minskat markant. Spridningen över de olika omsättningsnivåerna är således större än i både noll- och ettmätningen, även om antalet respondenter är färre än tidigare.

Figur 2 Leverantörers årsomsättning under föregående räkenskapsår uttryckt i kronor och procent, nollmätningen 2021, ettmätningen 2022 och tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁹

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

⁹ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

3 Utvecklingen av villkoren på marknaden

Som framgår av förgående avsnitt skiljer sig antalet erhållna svar mellan enkätundersökningarna. I nollmätningen mottog Konkurrensverket många fler svar och undersökningen kan därför anses ge mer robusta indikationer jämfört med ett- och tvåmätningarna. Det ska samtidigt framhållas att en större andel av respondenterna inom nollmätningen inte omfattats av lagstiftningen jämfört med respondenterna i ett- och tvåmätningen. Resultaten av jämförelserna bör mot sagda bakgrund och med hänsyn till avsaknaden av en systematisk bortfallsanalys tolkas med försiktighet. Vidare bedömer Konkurrensverket att några övergripande iakttagelser kan göras trots att resultaten i respektive mätning inte i betydande omfattning skiljer sig åt. Jämförelser mellan de tre mätningarna presenteras således i avsnittet nedan.

3.1 Kännedom om LOH

Vid samtliga tre mätningar har respondenterna fått uppge vilken kännedom de har om LOH (tabell 3). Överlag har kännedomen ökat jämfört med ettmätningen, men ökningarna mellan ettmätningen och tvåmätningen har varit mer försiktiga än ökningarna mellan nollmätningen och ettmätningen. Kännedomen om LOH är fortsatt lägst bland respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor, även om majoriteten av dessa respondenter uppgett att de har kännedom om lagen. Jämfört med ettmätningen har kännedomen i denna omsättningsnivå ökat med 5 procentenheter. Vidare har kännedomen ökat med 7 procentenheter bland respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner kronor och 500 miljoner kronor respektive 5 procentenheter bland respondenter med en årsomsättning mellan 500 miljoner kronor och 2 miljarder kronor.

Precis som i ettmätningen har samtliga respondenter med en årsomsättning över 2 miljarder kronor uppgett att de känner till LOH. I tvåmätningen har dessutom andelen respondenter med en årsomsättning mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor som svarat jakande ökat till sådan grad att samtliga respondenter med en årsomsättning över 500 miljoner kronor uppgett att de känner till LOH. Vid en jämförelse med ettmätningen framgår således att kännedomen om LOH har ökat med totalt 21 procentenheter.

Tabell 3 Andel respondenter som har svarat att de känner till LOH

Årsomsättning	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
Under 10 mnkr	16 %	53 %	58 %	5 %
10 mnkr–500 mnkr	32 %	87 %	94 %	7 %
500 mnkr–2 mdkr	83 %	95 %	100 %	5 %
2 mdkr–3,5 mdkr	100 %	100 %	100 %	0 %
Över 3,5 mdkr	89 %	100 %	100 %	0 %
Samtliga	22 %	68 %	89 %	21 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.¹⁰

Not: Procentsatsen anger andelen respondenter som svarat jakande på frågan. I nollmätningen har respondenterna enbart kunna svara "ja" medan följande motsvarande svarsalternativ funnits vid ett- respektive tvåmätningen: "jag har hört talas om den", "jag vet vad lagen innebär", "jag har hänvisat/hänvisar till lagens bestämmelser i diskussioner/förhandlingar med köpare". Respondenterna har även kunnat svara nekande; "nej" i nollmätningen respektive "inte alls" i ett- och tvåmätningen.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

3.2 Kännedom om Konkurrensverket

Liksom i tidigare mätningar har majoriteten av respondenterna i samtliga omsättningsnivåer svarat att de har kännedom om Konkurrensverket (tabell 4). Jämfört med tidigare mätningar har andelen respondenter som uppgett att de känner till Konkurrensverket förblivit mer eller mindre oförändrad. Bland respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor har kännedomen minskat med 8 procentenheter och bland respondenter med en omsättning mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor är motsvarande minskning 2 procentenheter. Bland respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor har kännedomen tvärtom ökat med 2 procentenheter.

Den största skillnaden i tvåmätningen jämfört med ettmätningen vad gäller leverantörernas kännedom om Konkurrensverket syns bland respondenter med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor. I denna grupp har kännedomen sjunkit 17 procentenheter jämfört med ettmätningen vilket innebär att samtliga respondenter i denna omsättningsnivå inte längre svarat jakande på frågan. Totalt har kännedomen i samtliga omsättningsnivåer dock ökat – i tvåmätningen uppger numera tre fjärdedelar av respondenterna att de känner till Konkurrensverket, jämfört med två tredjedelar i ettmätningen.

¹⁰ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 4 Andel respondenter som har svarat att de känner till Konkursverket

Årsomsättning	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
Under 10 mnkr	59 %	60 %	52 %	-8 %
10 mnkr–500 mnkr	71 %	70 %	72 %	2 %
500 mnkr–2 mdkr	88 %	96 %	94 %	-2 %
2 mdkr–3,5 mdkr	83 %	100 %	100 %	0 %
Över 3,5 mdkr	100 %	100 %	83 %	-17 %
Samtliga	62 %	67 %	75 %	8 %

Källa: Konkursverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.¹¹

Not: Procentsatsen anger andelen respondenter som svarat jakande på frågan. I samtliga enkäter har respondenterna endast kunnat svara "ja" eller "nej" på fråga om de känner till något om tillsynsmyndigheten Konkursverkets verksamhet.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

3.3 Lagens inverkan på förekomsten av olika handelsmetoder

Syftet med de tre mätningarna har bland annat varit att utvärdera om LOH har haft någon inverkan på förekomsten av de handelsmetoder som räknas upp i LOH och villkoren för aktörerna i jordbruks- och livsmedelskedjan. Respondenterna har inom ramen för respektive mätning därför fått uppge hur ofta de upplever att olika typer av handelsmetoder förekommer.¹²

3.3.1 Handelsmetoder som förekommer ofta eller mycket ofta

Utifrån svaren från de tre olika mätningarna framgår att samtliga handelsmetoder som räknas upp i LOH förutom en har ökat sedan föregående mätning (tabell 5). Den enda handelsmetod som blivit ovanligare är att köparen annullerar eller avbeställer med kortare varsel än 30 dagar.¹³ Jämfört med ettmätningen har förekomsten av denna handelsmetod minskat med 1 procentenhet. En mer detaljerad redovisning över de vanligaste förekommande handelsmetoderna utifrån respondenternas årsomsättning finns i bilaga 2. Med hänsyn till att fördelningen av respondenter som är verksamma i olika led i jordbruks- och livsmedelskedjan skiljer sig åt mellan undersökningarna görs även i bilaga 3 en mer detaljerad redovisning av de vanligaste förekommande handelsmetoderna utifrån vilket led respondenterna är verksamma i (tabell 19, tabell 20, tabell 21, tabell 22, tabell 23).

¹¹ Jfr Konkursverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

¹² Eftersom handelsmetoderna i gråa listan under vissa omständigheter kan vara tillåtna hänvisas i avsnittet till "handelsmetoder" i stället för "otillbörliga handelsmetoder".

¹³ 5 § första stycket 2 LOH.

I tvåmätningen har det skett en viss förändring bland de tre vanligaste förekommande handelsmetoderna. De tre vanligaste handelsmetoderna i nollmätningen var att köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt,¹⁴ att köparen använder sig av betalningstider om längre än 30 dagar,¹⁵ och att köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter.¹⁶ Dessa tre var även de tre vanligaste handelsmetoderna i ettmätningen med skillnaden att den vanligaste förekommande metoden var att köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter medan de två övriga metoderna hamnade på delad andraplats.

I tvåmätningen har den vanligaste förekommande handelsmetoden, precis som i ettmätningen, varit att köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter (53 procent). Det är den enda handelsmetod som majoriteten av samtliga respondenter till tvåmätningen uppgett sig ha upplevt, samt den handelsmetod som ökat mest sedan ettmätningen (31 procentenheter). Den näst vanligaste handelsmetoden i tvåmätningen har varit att köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader (43 procent),¹⁷ som ökat med 30 procentenheter. Dessa två handelsmetoder är snarlika med den skillnaden att den förra medför ytterligare krav på köparen för att handelsmetoden ska vara tillåten. Slutligen har den tredje vanligaste handelsmetoden i tvåmätningen varit att köparen hotar med att vidta kommersiella repressalier (29 procent).¹⁸ Denna handelsmetod har ökat 19 procentenheter sedan ettmätningen. Sammantaget innebär det sagda också att två av de tre vanligaste förekommande handelsmetoderna numera återfinns i gråa listan, till skillnad från ettmätningen där två av de tre vanligaste metoderna fanns i svarta listan.

Tabell 5 Handelsmetoder som förekommer ofta eller mycket ofta

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	11 %	22 %	53 %	31 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	7 %	13 %	43 %	30 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	6 %	10 %	29 %	19 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	17 %	16 %	28 %	12 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	6 %	8 %	27 %	19 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	8 %	11 %	22 %	11 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	4 %	8 %	18 %	10 %

¹⁴ 5 § första stycket 3 och 4 LOH.

¹⁵ 5 § första stycket 1 LOH.

¹⁶ 12 § andra stycket LOH.

¹⁷ 12 § första stycket 4 LOH.

¹⁸ 5 § första stycket 8 LOH.

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
S Betalningstider längre än 30 dagar	14 %	16 %	17 %	1 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	4 %	4 %	13 %	9 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	3 %	2 %	9 %	7 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	4 %	6 %	7 %	1 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	6 %	7 %	6 %	-1 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	2 %	4 %	6 %	2 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	2 %	2 %	3 %	1 %

Källa: Konkursverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.¹⁹

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

3.3.2 De tre vanligaste handelsmetoderna bland leverantörer med olika årsomsättning

Svaren på frågan om vilka tre handelsmetoder som förekommer oftast skiljer sig åt mellan respondenterna vid en jämförelse utifrån årsomsättning (tabell 6, tabell 7, tabell 8, tabell 9 och tabell 10 samt bilaga 2, tabell 14, tabell 15, tabell 16, tabell 17 och tabell 18). Värt att notera är att antalet respondenter i respektive omsättningsnivå varierar vilket får till effekt att resultatet, som nämnt tidigare, bör tolkas med försiktighet.²⁰ Övergripande kan sägas att den vanligaste förekommande handelsmetoden bland respondenter med en årsomsättning över 10 miljoner kronor är att köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter samt att den näst vanligaste handelsmetoden är att köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader. Beroende på respondenternas omsättningsnivå varierar sedan den tredje vanligaste förekommande handelsmetoden.

Det är endast bland respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor som de tre vanligaste förekommande handelsmetoderna är annorlunda jämfört med respondenter med högre årsomsättning. Den vanligaste förekommande handelsmetoden bland respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor är att köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt (42 procent) och den näst vanligaste handelsmetoden är att köparen betalar leverantören senare än 30 dagar efter leverans

¹⁹ Jfr Konkursverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

²⁰ Se figur 2.

(23 procent). Båda dessa handelsmetoder återfinns i svarta listan. Först på tredjeplats återfinns handelsmetoden som innebär att köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader (16 procent).

Tabell 6 De tre mest förekommande handelsmetoderna för leverantörer med en årsomsättning under 10 miljoner kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	13 %	10 %	42 %	32 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	12 %	17 %	23 %	5 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	3 %	4 %	16 %	12 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.²¹

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

Bland respondenter med en årsomsättning över 10 miljoner kronor har den vanligaste respektive näst vanligaste förekommande handelsmetoden som nämnt varit desamma i de olika omsättningsnivåerna. Bland respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor har majoriteten av respondenterna svarat att de har upplevt att köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter medan mer än en tredjedel svarat att de upplevt att köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader. Vidare har den tredje vanligaste förekommande handelsmetoden i denna omsättningsnivå varit att köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt (30 procent).

²¹ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 7 De tre mest förekommande handelsmetoderna för leverantörer med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	19 %	29 %	52 %	23 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	12 %	14 %	38 %	24 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	29 %	29 %	30 %	1 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.²²

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

Bland respondenter med en årsomsättning mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor har majoriteten av respondenter uppgett att både den vanligaste och näst vanligaste handelsmetoden förekommer ofta eller mycket ofta. Vidare är den tredje vanligaste förekommande handelsmetoden i denna omsättningsnivå att köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier (38 procent).

Tabell 8 De tre mest förekommande handelsmetoderna för leverantörer med en årsomsättning mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	73 %	53 %	63 %	10 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	64 %	50 %	59 %	9 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	49 %	21 %	38 %	17 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.²³

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

Bland respondenter med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor är de tre vanligaste förekommande handelsmetoderna identiska med dem bland respondenter med en årsomsättning mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor. Andelen respondenter som uppgett att de olika handelsmetoderna förekommer

²² Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

²³ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

ofta eller mycket ofta skiljer sig dock åt. Majoriteten har uppgett att köparen ofta eller mycket ofta begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter respektive att köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader. Den näst vanligaste förekommande metoden har dock minskat något sedan ettmätningen medan andelen respondenter som upplevt att köparen vidtar eller hotar om att vidta kommersiella repressalier har minskat med hela 60 procentenheter. Dock har endast 6 procent av samtliga respondenter i tvåmätningen uppgett sig tillhöra denna omsättningsnivå varför förändringen bör tolkas med försiktighet.

Tabell 9 De tre mest förekommande handelsmetoderna för leverantörer med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	100 %	75 %	80 %	5 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	100 %	75 %	70 %	-5 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	67 %	100 %	40 %	-60 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.²⁴

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

Bland respondenter med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor utgörs samtliga av de tre vanligaste handelsmetoderna av metoder i gråa listan. Den vanligaste samt näst vanligaste förekommande handelsmetoden är att köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter respektive att köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader. Majoriteten av respondenter har svarat att båda dessa metoder förekommer ofta eller mycket ofta. Slutligen är den tredje vanligaste förekommande handelsmetoden i denna omsättningsnivå att köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista leverantörens jordbruks- och livsmedelsprodukter, eller för att tillhandahålla produkterna på marknaden. Förekomsten av denna handelsmetod har ökat sedan ettmätningen, från att ingen av respondenterna i denna omsättningsnivå uppgett att handelsmetoden förekommit ofta eller mycket ofta till att hälften av respondenterna i tvåmätningen uppgett detsamma.

²⁴ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 10 De tre mest förekommande handelsmetoderna för leverantörer med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	83 %	100 %	94 %	-6 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	83 %	20 %	72 %	52 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	33 %	0 %	50 %	50 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.²⁵

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

3.4 Anpassat beteende sedan LOH:s ikraftträdande

I syfte att utvärdera LOH:s inverkan på aktörerna i jordbruks- och livsmedelskedjan har respondenterna fått svara på om köparna har anpassat sina beteenden och avtalsvillkor efter det att LOH trätt i kraft (figur 3). Respondenterna kunde svara jakande i form av att köparna helt eller delvis anpassat sitt beteende, eller nekande i form av att köparna inte anpassat sig alls.

I samtliga omsättningsnivåer där respondenten uppgett sig omsätta mer än 10 miljoner kronor årligen har majoriteten av respondenter svarat att köparna delvis anpassat sina beteenden och avtalsvillkor efter LOH:s ikraftträdande. Andelen respondenter som upplevt att köparna delvis har anpassat sig tycks också öka i takt med årsomsättningen. Totalt rör det sig om 62 procent av respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor, 78 procent av respondenter med en årsomsättning mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor, 80 procent av respondenter med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor och slutligen 94 procent av respondenter med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor. Motsvarande andel bland respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor är 37 procent. Bland dessa respondenter har majoriteten i stället uppgett att köparna inte alls anpassat sina beteenden och avtalsvillkor till LOH.

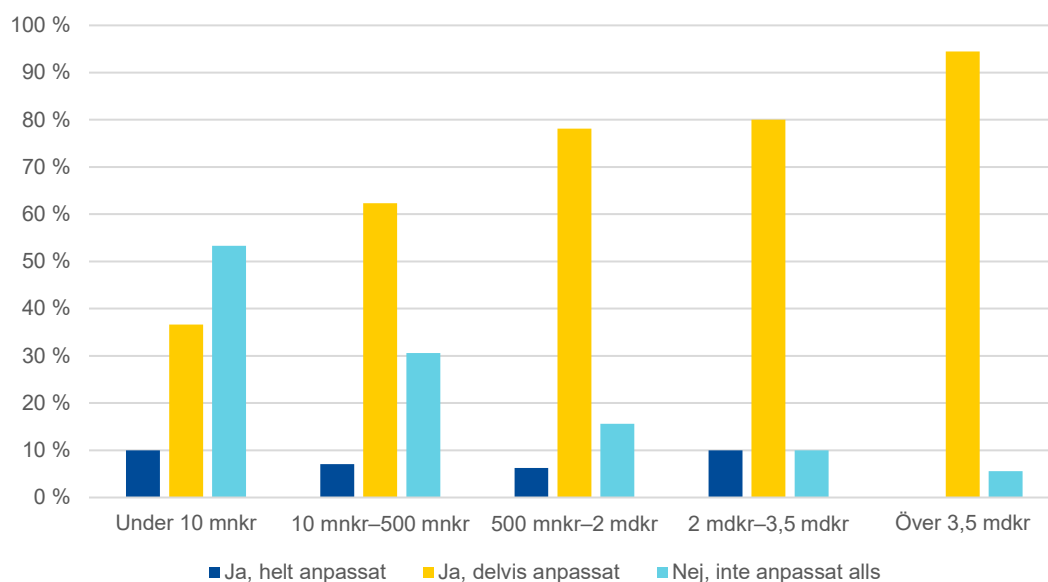
Vidare tycks trenden bland respondenter som svarat nekande vara motsatt den ovan nämnda, alltså att andelen respondenter som uppgett att köparna inte alls anpassat sig snarare sjunker i takt med en ökande årsomsättning. Andelen nekande svar var 31 procent bland respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor, 16 procent bland respondenter med en årsomsättning

²⁵ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor, 10 procent bland respondenter med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor och till sist 6 procent bland respondenter med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor.

Slutligen har en mindre andel respondenter svarat att köparna helt anpassat sina beteenden och avtalsvillkor efter ikraftträdandet av LOH. Bland respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor samt respondenter med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor svarade 10 procent vardera att köparna anpassat sig helt. Bland respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor samt mellan 500 miljoner kronor och 2 miljarder kronor var motsvarande andel 7 respektive 6 procent. Ingen av respondenterna med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor har svarat att köparna helt anpassat sitt beteende.

Figur 3 Sammanställning av svar på frågan om köpare i jordbruks- och livsmedelskedjan har anpassat sina beteenden och avtalsvillkor efter det att LOH trädde i kraft, tvåmätning 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökning 2024.²⁶

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

3.5 Konsekvenser för lönsamheten i livsmedelsbranschen

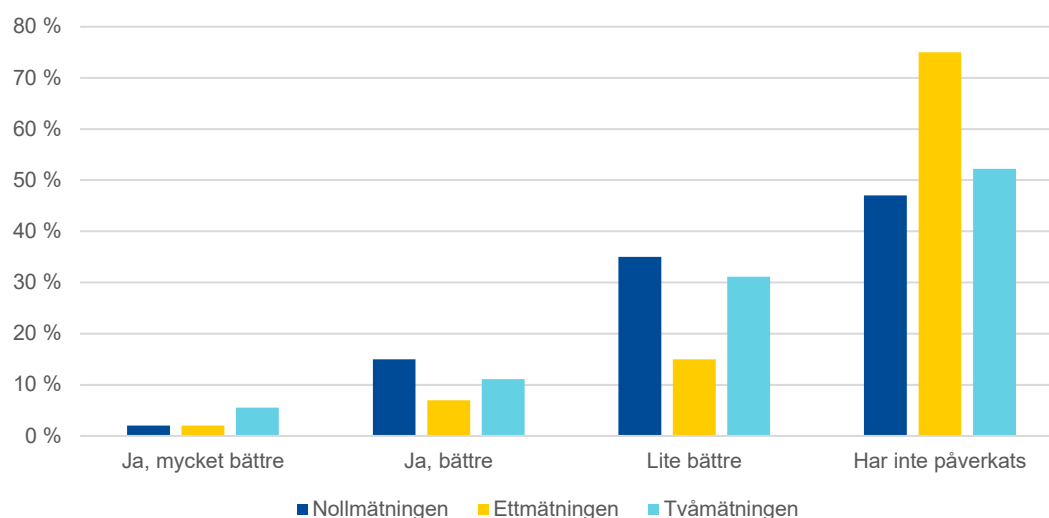
LOH har bland annat syftat till att öka lönsamheten i livsmedelsbranschen för leverantörer, särskilt mindre sådana. Respondenterna har därför fått uppge hur de upplever att lönsamheten och konkurrenskraften för leverantörer har påverkats sedan LOH trädde i kraft (figur 4). Vid nollmätningen hade LOH ännu inte trätt i kraft varför frågan formulerades utifrån om respondenterna trodde att LOH skulle

²⁶ Jfr Konkurrensverket, dnr 312/2024.

medföra bättre lönsamhet och konkurrenskraft eller inte. Frågan i ett- och tvåmätningen har snarare tagit sikte på om respondenterna upplevt att LOH resulterat i någon verklig skillnad jämfört med innan lagens ikraftträdande. Vid tidpunkten för tvåmätningens genomförande hade LOH också hunnit vara i kraft under en längre tid jämfört med när ettmätningen genomfördes. Samtidigt har jordbruks- och livsmedelskedjan präglats av större kostnadsökningar än tidigare, vilket i olika grad påverkat de olika aktörerna.

I tvåmätningen har en majoritet av respondenterna (52 procent) uppgett att lönsamheten och konkurrenskraften för leverantörer inom jordbruks- och livsmedelskedjan inte har påverkats av LOH. Totalt sett har dock 48 procent av respondenterna uppgett att det skett någon typ av positiv förändring; 31 procent har svarat att lönsamheten och konkurrenskraften blivit lite bättre, 11 procent har svarat att det blivit bättre och 6 procent har svarat att det blivit mycket bättre. Detta innebär att andelen som upplevt positiv förändring nästan har fördubblats jämfört med ettmätningen, där endast en fjärdedel av respondenterna uppgav att lönsamheten och konkurrenskraften på något sätt förbättrats.

Figur 4 Sammanställning av svar på frågan om LOH förbättrat lönsamheten och konkurrenskraften för leverantörer inom jordbruks- och livsmedelskedjan, nollmätningen 2021, ettmätningen 2022 och tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.²⁷

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

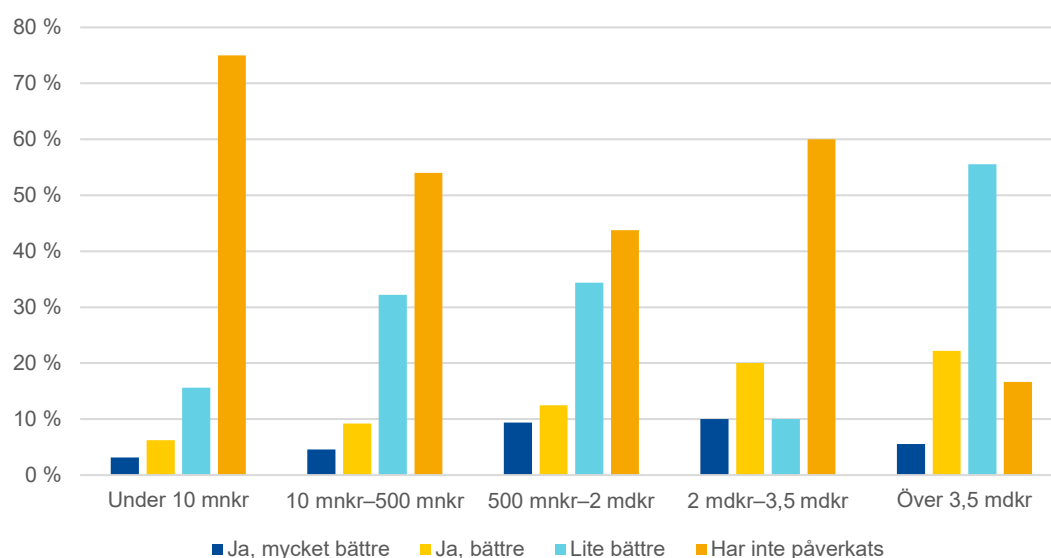
Vid en uppdelning utifrån respondenternas årsomsättning framgår att det vanligaste svaret bland respondenter i fyra av fem omsättningsnivåer varit att lönsamheten och konkurrenskraften inte påverkats av LOH (figur 5). Bland respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor är det drygt en fjärdedel som uppgett att det skett förbättring i någon grad medan motsvarande andel bland respon-

²⁷ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

denter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor är 46 procent. Vidare har 40 procent av respondenterna med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor svarat att LOH medfört positiv förändring för lönsamheten och konkurrenskraften. Respondenter vars årsomsättning ligger mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor är den enda grupp förutom respondenter med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor där majoriteten upplevt positiv förändring (56 procent).

Bland respondenter med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor har det vanligaste svaret, till skillnad från i övriga grupper, varit att LOH medfört att lönsamheten och konkurrenskraften blivit lite bättre (56 procent). Totalt sett är detta också den grupp där störst andel respondenter uppgett att LOH har medfört att lönsamheten och konkurrenskraften förbättrats i någon grad (83 procent).

Figur 5 Sammanställning av svar på frågan om ifall LOH har medfört att leverantörernas lönsamhet och konkurrenskraft förbättrats, tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökning 2024.²⁸

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

3.6 Leverantörernas inställning till att anmäla en överträdelse

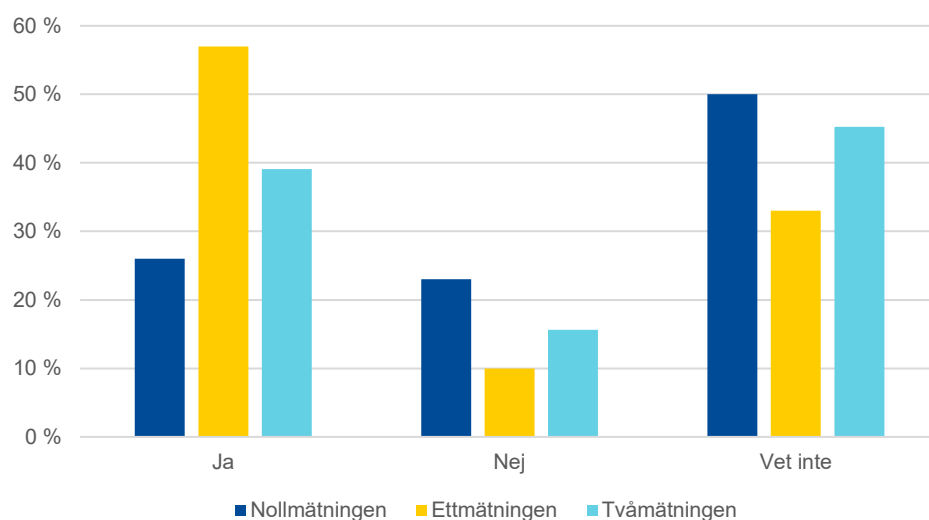
Inom ramen för samtliga tre mätningar har Konkurrensverket efterfrågat information om leverantörernas inställning till att anmäla en överträdelse av LOH. I ettmätningen ökade andelen respondenter som uppgav att de hade anmält en överträdelse till 57 procent, jämfört med nollmätningen där motsvarande andel var 26 procent.

Av tvåmätningen framgår att respondenterna inte varit fullt lika positivt inställda till att anmäla en överträdelse som i ettmätningen. Totalt har 39 procent av respondenterna uppgett att de skulle anmäla förekomsten av en överträdelse medan

²⁸ Jfr Konkurrensverket, dnr 312/2024.

16 procent uppgett att de inte skulle anmäla (figur 6). Jämfört med ettmätningen innebär det sagda att andelen respondenter som svarat "ja" på frågan har minskat med 18 procentenheter. Vidare har 45 procent av respondenterna svarat att de inte vet om de skulle anmäla, vilket utgör en ökning om 12 procentenheter. Det är svårt att utröna exakt vilka skäl som kan ligga bakom denna förändring, särskilt med hänsyn till att kännedomen om LOH generellt har fortsatt att öka (avsnitt 3.1).

Figur 6 Sammanställning av svar på frågan om ifall leverantörerna skulle anmäla en överträdelse av LOH till Konkurrensverket, nollmätningen 2021, ettmätningen 2022 och tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.²⁹

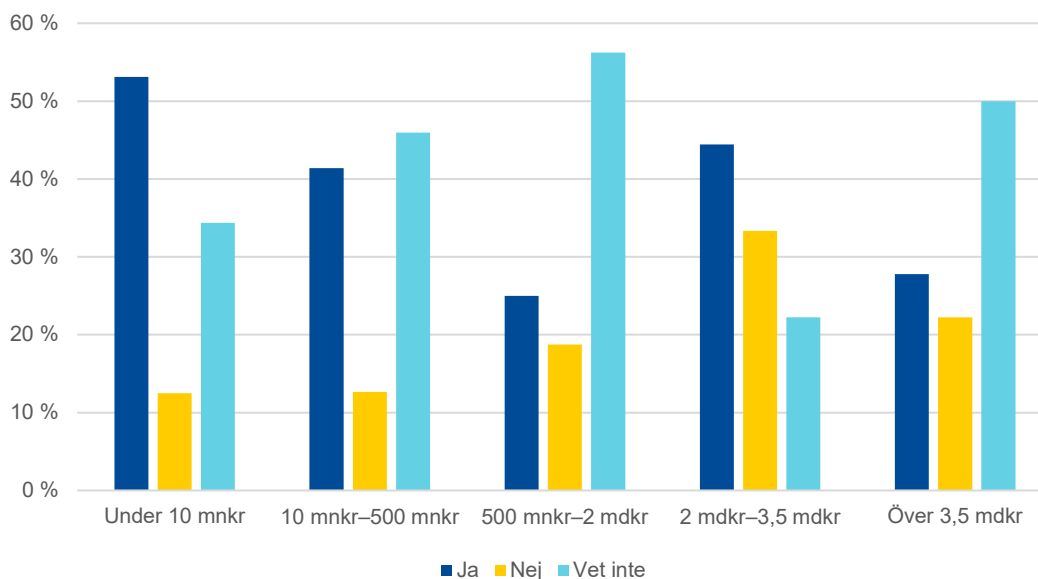
Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Nedan följer en sammanställning av respondenternas inställning till att anmäla en överträdelse utifrån årsomsättning (figur 7). I tvåmätningen har lite mer än hälften av respondenterna med en årsomsättning under 10 miljoner kronor svarat att de skulle anmäla en överträdelse. Förutom denna grupp är respondenter med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor den enda övriga omsättningsnivå i vilken det vanligaste svaret också varit "ja" (44 procent). Det vanligaste förekommande svaret bland respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 2 miljarder kronor samt bland respondenter med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor är "vet inte".

Respondenter med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor är den enda omsättningsnivå där "nej" varit det näst vanligaste förekommande svaret i tvåmätningen; i övriga omsättningsnivåer har det varit det minst förekommande svaret. Totalt har en tredjedel av respondenterna i denna omsättningsnivå uppgett att de inte skulle anmäla en överträdelse av LOH.

²⁹ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Figur 7 Sammanställning av svar på frågan om ifall leverantörerna skulle anmäla en överträdelse av LOH till Konkurrensverket, tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökning 2024.³⁰

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

3.7 Hinder mot att anmäla en överträdelse

Slutligen fick respondenterna svara på frågan om vilka hinder de upplever finns mot att anmäla förekomsten av en otillbörlig handelsmetod till Konkurrensverket (figur 8). Respondenterna har kunnat välja mellan fem olika svarsalternativ: 1) rädsla för att förlora en kund, 2) krångligt att anmäla till en myndighet, 3) rädsla för att den anmälda kunden minskar sina inköp, 4) brist på tid och resurser för att vara inblandad i en juridisk process, samt 5) annat.³¹

Vid en jämförelse mellan svaren utifrån respondenternas årsomsättning finns en viss skillnad i vilka hinder som mindre respektive större leverantörer upplever mot att anmäla en överträdelse. Bland respondenter med en årsomsättning under 500 miljoner kronor är svaren mer blandade; respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor har uppgett att de vanligaste hindren varit att respondenten i fråga har brist på tid och resurser (25 procent), att det är krångligt att anmäla (24 procent) och rädslan för att den anmälda kunden minskar sina inköp (21 procent). Bland respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor är det vanligaste svaret rädslan att förlora kunder (29 procent) följt av rädslan för minskade inköp respektive brist på tid och resurser (25 procent vardera). Bland respondenter med en årsomsättning över 500 miljoner kronor har i stället risken att förlora kunder respektive risken för minskade inköp varit de två klart

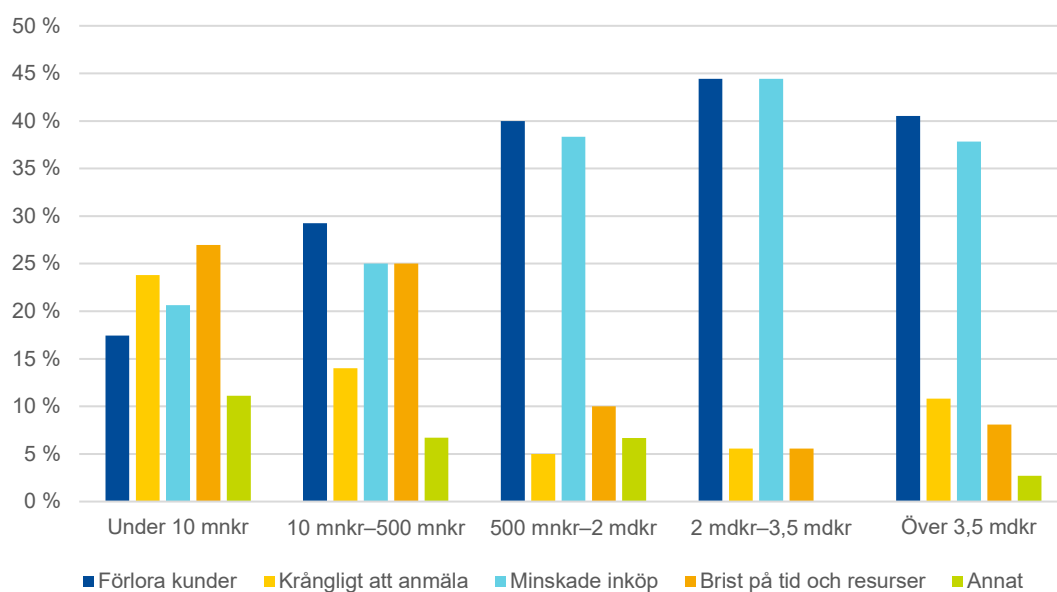
³⁰ Konkurrensverkets ärende dnr 312/2024.

³¹ I ettmätningen fanns ytterligare ett svarsalternativ, "brist på förtroende för att myndigheten gör något som leder till ett resultat". Detta alternativ har i tvåmätningen inordnats under svarsalternativet "annat".

vanligaste svaren; cirka 80 procent av respondenterna i samtliga tre omsättningsnivåer har uppgett att något av dessa alternativ utgör det största hindret.

Slutligen har "annat"-kategorin varit störst bland respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor (11 procent) och näst störst bland respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor respektive mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor (7 procent vardera).

Figur 8 Sammanställning av svar på frågan om vilka hinder som finns mot att göra en anmälan om förekomsten av otillbörliga handelsmetoder, tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökning 2024.³²

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

³² Konkurrensverket, dnr 312/2024.

4 Sammanfattning

Konkurrensverket konstaterar att de flesta respondenter inom tvåmätningen varit leverantörer som är verksamma inom förädling, bearbetning av råvaror eller livsmedelsindustrin och som verkar inom produktionen av spannmål, frö- och oljeväxter, kolonialvaror samt fjäderfä och ägg. De flesta respondenter har köpare i form av restauranger och dagligvarukedjor men sammantaget säljer respondenterna varor till en större mängd olika aktörer i jordbruks- och livsmedelskedjan än vad som framgått av tidigare mätningar.

Majoriteten av respondenterna i tvåmätningen har svarat att de har kännedom om LOH och Konkurrensverket. Jämfört med ettmätningen har kännedomen om Konkurrensverket minskat bland respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor respektive över 3,5 miljarder kronor, men totalt sett har kännedomen om både LOH och Konkurrensverket ökat. I sammanhanget ska framhållas att tvåmätningen, jämfört med de två tidigare undersökningarna, har haft minst antal respondenter och att resultaten därför bör tolkas försiktigt. Konkurrensverket har även för avsikt att innan den slutrapportering som myndigheten ska redovisa till regeringen per den 1 november 2025 genomföra ytterligare en enkätundersökning av förekomsten av otillbörliga handelsmetoder.

I förhållande till förekomsten av olika handelsmetoder i svarta listan i 5 § LOH respektive gråa listan i 12 § LOH framgår att samtliga handelsmetoder förutom en har blivit vanligare sedan ettmätningen. Främst är det handelsmetoder i gråa listan som har ökat mest, som att köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader eller för rabatter i samband med en marknadsföringskampanj. Med hänsyn till att kännedomen om LOH ökat något sedan ettmätningen skulle resultatet i detta hänseende kunna vara ett tecken på att fler leverantörer blivit bättre på att identifiera förekomsten av olika handelsmetoder.

Det är dock vanskligt att dra några långtgående slutsatser i förhållande till handelsmetoderna i gråa listan eftersom dessa under vissa förhållanden kan vara tillåtna. Att förekomsten av handelsmetoder i gråa listan har ökat innebär således inte att antalet överträdelser har ökat. Vidare går det inte att utesluta att handelsmetoder med koppling till rabatter och marknadsföring kan ha ökat på grund av att kampanjfrekvensen i dagligvaruhandeln också ökat som en konsekvens av ett mer pressat ekonomiskt läge och stigande livsmedelspriser. Vad gäller handelsmetoder i svarta listan tycks dessa varit något mer vanligt förekommande bland leverantörer med en årsomsättning under 10 miljoner kronor medan handelsmetoder i gråa listan varit vanligare bland större leverantörer.

Slutligen framgår att leverantörernas inställning till att anmäla en överträdelse av LOH har blivit något mindre positiv jämfört med ettmätningen. Till skillnad från ettmätningen har inte längre majoriteten av respondenterna uppgett att de skulle anmäla en överträdelse; fler har i stället svarat nekande eller att de inte vet om de

skulle göra en anmälan. Bland mindre leverantörer är fördelningen mellan de olika tänkbara hindren för att anmäla en överträdelse relativt jämn medan större leverantörer nästan uteslutande anger att de är rädda för att förlora kunder och för att den anmälda köparen skulle minska sina inköp.

Bilagor

Bilaga 1 – Detaljerad bakgrundsbeskrivning av respondenterna

Led i jordbruks- och livsmedelskedjan som leverantörerna är verksamma inom

Till skillnad från noll- och ettmätningarna har majoriteten av respondenterna i tvåmätningen uppgett att de är verksamma inom förädling, bearbetning av råvaror eller livsmedelsindustrin (tabell 11). Detta led har ökat markant jämfört med ettmätningen, från ungefär en tiondel till 54 procent av respondenterna. Detta kan bero på att respondenter som uppgett sig tillhöra detta led inte tidigare haft möjlighet att lämna svar eller att den branschorganisation de är anslutna till inte kontaktats av Konkurrensverket i samband med noll- och ettmätningarna. Jämfört med ettmätningen framgår vidare att andelen respondenter som är verksamma inom grossistverksamhet (5 procent) respektive råvaruhandeln (2 procent) relativt sett har ökat sedan tidigare mätningar. Samtidigt har andelen respondenter som är verksamma inom primärproduktion, lantbruk, jordbruk eller uppfödning, vilket var det överlägset största ledet i både noll- och ettmätningen, minskat (34 procent). Sammantaget innebär detta att sammansättningen av respondenter i tvåmätningen inte varit lika kraftigt koncentrerad till primärproducenter, utan att svaren varit mer utspridda över de olika leden i jordbruks- och livsmedelskedjan.

Tabell 11 Led i jordbruks- och livsmedelskedjan som leverantörerna är verksamma inom, samtliga respondenter

Led i jordbruks- och livsmedelskedjan	Nollmätningen 2021		Ettmätningen 2022		Tvåmätningen 2024	
Primärproduktion, lantbruk, jordbruk eller uppfödning	1 344	83 %	240	76 %	63	34 %
Råvaruhandel	18	1 %	2	1 %	3	2 %
Förädling, bearbetning av råvaror eller livsmedelsindustri	112	7 %	33	11 %	102	54 %
Grossist	7	0 %	9	3 %	10	5 %
Restaurang ³³	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	1	0 %	0	0 %
Annat	147	9 %	29	9 %	10	5 %
Summa	1 628	100 %	314	100 %	188³⁴	100 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.³⁵

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

³³ Detta svarsalternativ introducerades vid ettmätningen.

³⁴ Totalt svarade 188 av 189 respondenter på frågan.

³⁵ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Av samtliga 189 svar i tvåmätningen har 9 exkluderats, främst med anledning av att dessa respondenter har uppgett sig tillhöra sektorer som inte omfattas av LOH. Det handlar exempelvis om respondenter som svarat att de är verksamma inom produktionen av "hygienprodukter", "hälsa och skönhet" eller andra varor inom kategorin non-food. Detta har resulterat i att totalt 180 svar legat till grund för Konkurrensverkets sammanställning och analys av tvåmätningen (tabell 12). Eftersom samtliga respondenter inte svarat på samtliga frågor kan antalet svar dock variera från fråga till fråga eller avvika i förhållande till frågor där mer än ett svarsalternativ getts.

Tabell 12 Led i jordbruks- och livsmedelskedjan som leverantörerna är verksamma inom, exklusive icke-relevanta svar

Led i jordbruks- och livsmedelskedjan	Nollmätningen 2021		Ettmätningen 2022		Tvåmätningen 2024	
Primärproduktion, lantbruk, jordbruk eller uppfödning	1 344	86 %	240	81 %	63	35 %
Råvaruhandel	18	1 %	2	1 %	3	2 %
Förädling, bearbetning av råvaror eller livsmedelsindustri	112	7 %	33	11 %	100	56 %
Grossist	7	0 %	9	3 %	10	6 %
Restaurang ³⁶	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	1	0 %	0	0 %
Annat	82	6 %	13	4 %	4	2 %
Summa	1 563	100 %	298	100 %	180	100 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.³⁷

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Sektorer i jordbruks- och livsmedelskedjan som leverantörerna är verksamma inom

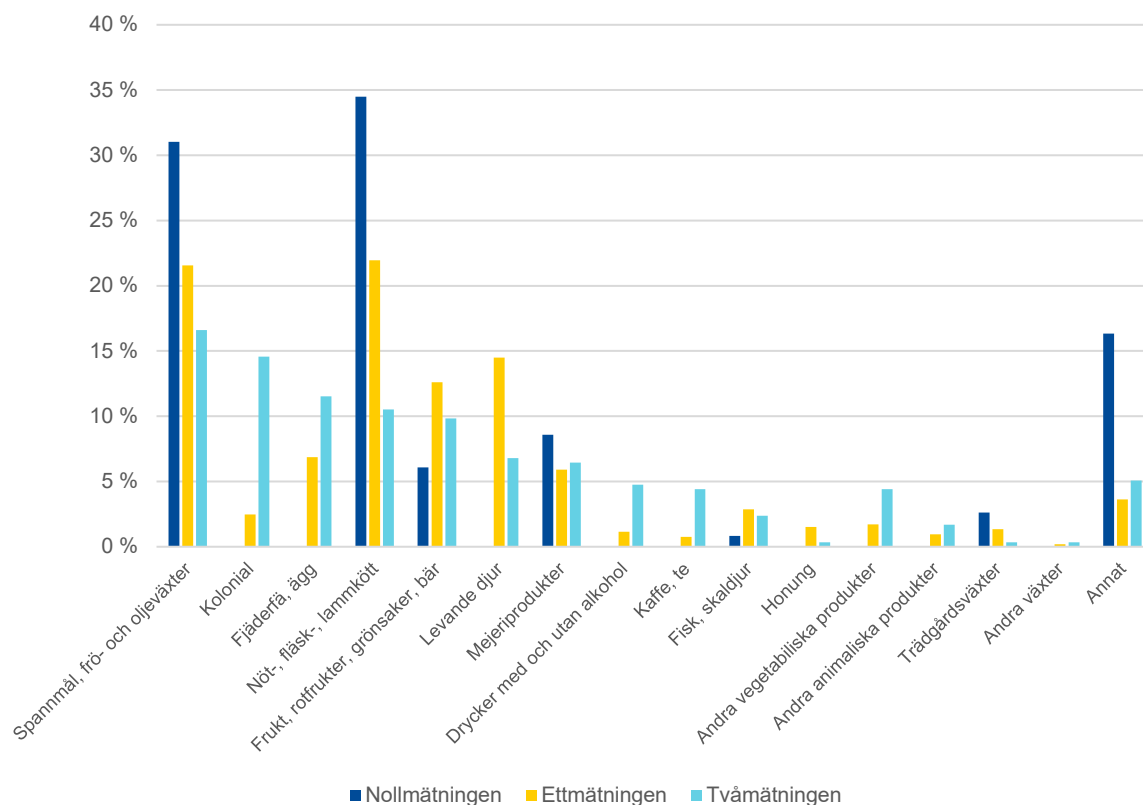
I samtliga tre undersökningar har Konkurrensverket efterfrågat vilka sektorer i jordbruks- och livsmedelskedjan som respondenterna är verksamma inom (figur 9). Den vanligaste sektorn som respondenterna uppgett att de är verksamma inom är "spannmål, frö- och oljeväxter" (17 procent). I ettmätningen var spannmål också den vanligaste sektorn, tillsammans med "nöt-, fläsk-, lammkött". Andelen respondenter i båda dessa sektorer har dock minskat sedan ettmätningen. Även de sektorer som var näst och tredje störst i ettmätningen, alltså "levande djur" respektive "frukt, rotfrukter, grönsaker, bär", har minskat. I tvåmätningen har den näst vanligaste sektorn i stället varit "kolonial" (15 procent) och den tredje vanligaste "fjäderfä, ägg" (12 procent). Båda dessa sektorer har ökat sedan ettmätningen.

³⁶ Detta svarsalternativ introducerades vid ettmätningen.

³⁷ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Andra sektorer som ökat sedan ettmätningen är "mejeriprodukter" (6 procent), "kaffe, te" (4 procent), "drycker med eller utan alkohol" (5 procent), "andra vegetabiliska produkter" (4 procent), "andra animaliska produkter" (2 procent) och "annat" (5 procent). Sektorer där andelen respondenter har minskat sedan ettmätningen är "fisk, skaldjur" (2 procent), "frukt, rotfrukter, grönsaker, bär" (10 procent) och "levande djur" (7 procent).³⁸

Figur 9 Sektorer i jordbruks- och livsmedelsbranschen som leverantörerna är verksamma inom, nollmätningen 2021, ettmätningen 2022 och tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.³⁹

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kategorier av köpare som leveransen avser

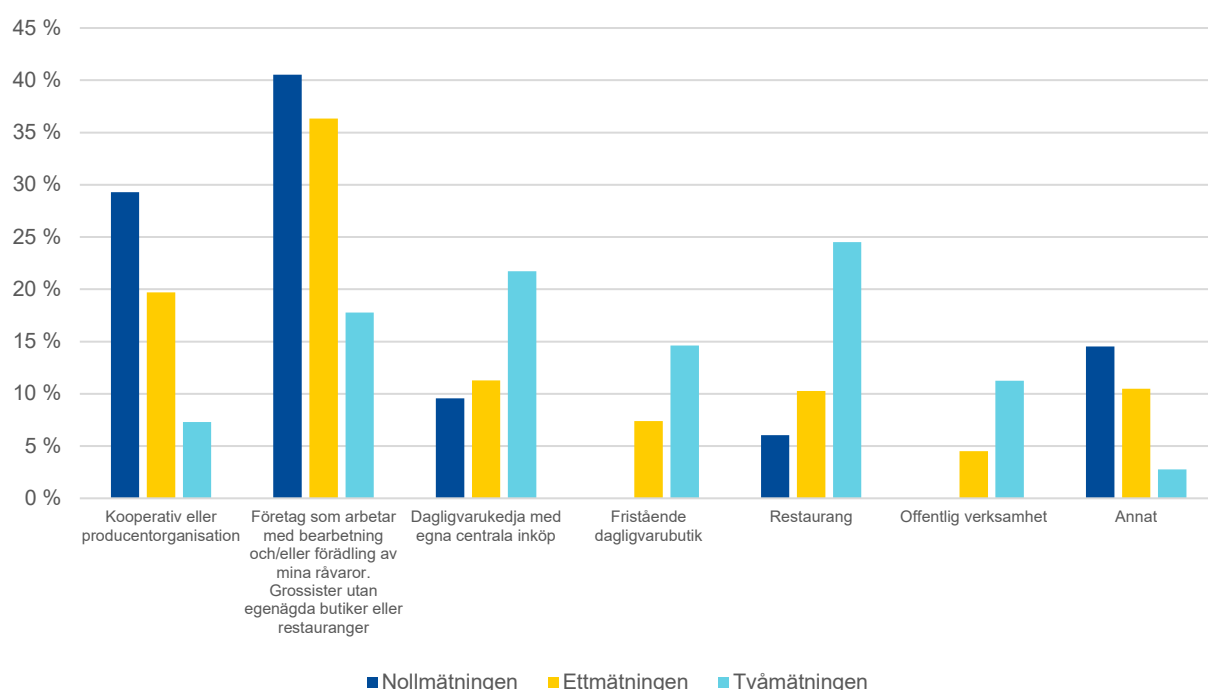
Vad gäller de typer av köpare som respondenterna säljer sina varor till har den vanligaste kategorin i tvåmätningen varit olika typer av restauranger (figur 10). Totalt 25 procent av respondenterna har uppgett att de har köpare i form av restauranger. Detta är också den kategori som ökat mest sedan ettmätningen. Näst störst

³⁸ Svartalternativen "fjäderfä, ägg", "honung", "levande djur", "andra animaliska produkter", "kaffe, te", "kolonial", "andra vegetabiliska produkter", "drycker med och utan alkohol" och "andra växter" introducerades vid ettmätningen. Konkurrensverket förtydligade samtidigt också några av svartalternativen, exempelvis ändrades "frukt och grönsaker" till "frukt, rotfrukter, grönsaker och bär" och "spannmål" till "spannmål, frö- och oljeväxter".

³⁹ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

av köpargrupporna är dagligvarukedjor med egna centrala inköp (22 procent) följt av köpare som arbetar med bearbetning eller förädling av leverantörens råvaror, eller som grossister (18 procent).⁴⁰ Vad gäller dagligvaruledet har det funnits ytterligare ett svarsalternativ för att differentiera mellan kedjor med egna centrala inköp och fristående butiker; 15 procent av respondenterna har således uppgett sig leverera varor till fristående dagligvarubutiker. De minsta köpargrupporna har varit offentlig verksamhet (11 procent) och kooperativ eller producentorganisationer (7 procent). Slutligen har 3 procent av respondenterna köpare inom andra kategorier än de ovan nämnda.

Figur 10 Kategorier av köpare som leveransen avser, nollmätningen 2021, ettmätningen 2022 och tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁴¹

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Det är viktigt att notera att svarsalternativen i de olika mätningarna har sett olika ut. Exempelvis fanns i ettmätningen svarsalternativen "restaurangkedja" respektive "fristående restaurang". Dessa alternativ har i tvåmätningen slagits samman till ett alternativ, "restaurang". I tvåmätningen har också två kategorier, nämligen bearbetning och/eller förädling av råvaror respektive grossister, slagits ihop. Med anledning av det sagda följer utöver en redovisning av svarsalternativen i tvåmätningen en mer detaljerad redovisning av de olika svarsalternativ som använts i samtliga tre undersökningar (tabell 13).

⁴⁰ I tidigare mätningar har denna kategori varit uppdelad i företag som arbetar med bearbetning och/eller förädling respektive grossister. I tvåmätningen har de två kategorierna kombinerats till en.

⁴¹ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 13 Sammanställning av svar på frågan om vilka kategorier av köpare som leveransen avser

Kategori av köpare	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
Kooperativ eller producentorganisationen för bearbetning och förädling av mina råvaror	29 %	20 %	7 %	-13 %
Företag som arbetar med bearbetning och/eller förädling av mina råvaror	32 %	25 %	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt
Grossist utan egenägda butiker eller restauranger	9 %	12 %	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt
Företag som arbetar med bearbetning och/eller förädling av mina råvaror Grossister utan egenägda butiker eller restauranger	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	18 %	Ej tillämpligt
Dagligvarukedja med egenägda butiker och egen grossistverksamhet	10 %	11 %	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt
Dagligvarukedja med egna centrala inköp	Ej tillämpligt	Ej tillämpligt	22 %	Ej tillämpligt
Fristående dagligvarubutik	Ej tillämpligt	7 %	15 %	8 %
Restaurangkedja	Ej tillämpligt	4 %	14 %	10 %
Fristående restaurang	Ej tillämpligt	6 %	11 %	5 %
Restaurang	6 %	Ej tillämpligt	25 %	15 %
Offentlig verksamhet (t.ex kommun eller region)	Ej tillämpligt	5 %	11 %	6 %
Annat	15 %	10 %	3 %	-7 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁴²

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

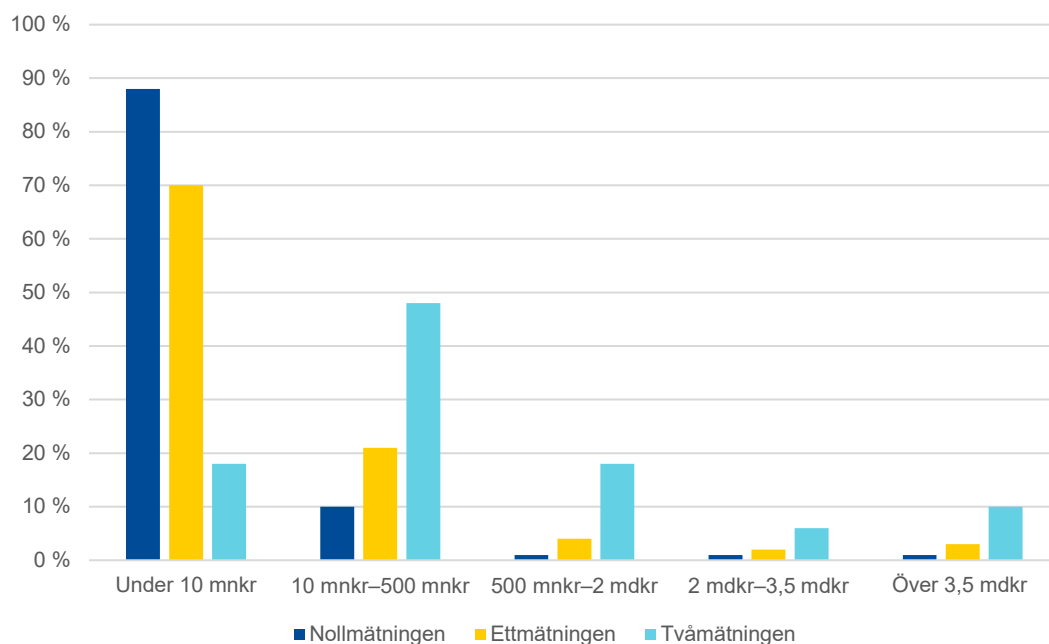
Respondenternas storlek utifrån föregående års omsättning

Slutligen har Konkurrensverket i undersökningarna efterfrågat information om hur mycket respondenterna omsatt i kronor under föregående räkenskapsår. Andelen respondenter med en årsomsättning under 10 miljoner kronor har minskat markant, från 70 procent i ettmätningen till 18 procent i tvåmätningen. Samtidigt har andelen respondenter med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor ökat från 21 procent till 48 procent och andelen respondenter med en årsomsättning mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor har ökat från 4 procent till 18 procent. Den minsta gruppen, 6 procent, är de respondenter som har en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor. Denna grupp har dock ökat 4 procentenheter sedan ettmätningen. Motsvarande ökning bland respondenter med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor var 3 procent till 10 procent.

⁴² Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Sammantaget innebär det sagda att andelen respondenter med en årsomsättning över 10 miljoner kronor har mer än fördubblats sedan ettmätningen. Detta har medfört att spridningen över de olika omsättningsnivåerna blivit jämnare och att fler leverantörsperspektiv kunnat komma till uttryck än i tidigare mätningar.

Figur 11 Leverantörers årsomsättning under föregående räkenskapsår uttryckt i kronor, nollmätningen 2021, ettmätningen 2022 och tvåmätningen 2024

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁴³

Not: Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

⁴³ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Bilaga 2 – Förekomsten av olika handelsmetoder – svar utifrån omsättningsnivå

Tabell 14 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer med en årsomsättning under 10 miljoner kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	13 %	10 %	42 %	32 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	12 %	17 %	23 %	6 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	3 %	4 %	16 %	12 %
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	6 %	8 %	13 %	5 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	2 %	3 %	13 %	10 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	3 %	5 %	10 %	5 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	4 %	3 %	10 %	7 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	5 %	5 %	9 %	4 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	3 %	5 %	9 %	4 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	1 %	3 %	9 %	6 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	2 %	2 %	9 %	7 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	2 %	4 %	6 %	2 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	2 %	3 %	6 %	3 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	1 %	2 %	3 %	1 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁴⁴

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁴⁴ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 15 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer med en årsomsättning mellan 10 miljoner och 500 miljoner kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	19 %	29 %	52 %	23 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	12 %	14 %	38 %	24 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	29 %	29 %	30 %	1 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	9 %	9 %	29 %	20 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	9 %	9 %	26 %	17 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	19 %	19 %	20 %	1 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	12 %	18 %	20 %	2 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	4 %	9 %	17 %	8 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	6 %	1 %	12 %	11 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	6 %	2 %	11 %	9 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	7 %	10 %	8 %	-2 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	12 %	12 %	7 %	-5 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	3 %	5 %	5 %	0 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	1 %	0 %	2 %	2 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁴⁵

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁴⁵ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 16 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer med en årsomsättning mellan 500 miljoner och 2 miljarder kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	73 %	53 %	63 %	10 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	64 %	50 %	59 %	9 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	49 %	21 %	38 %	17 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	58 %	26 %	34 %	8 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	36 %	21 %	34 %	13 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	34 %	26 %	22 %	-4 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	35 %	11 %	19 %	8 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	43 %	21 %	13 %	-8 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	33 %	11 %	13 %	2 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	11 %	0 %	9 %	9 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	20 %	0 %	6 %	6 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	18 %	11 %	3 %	-8 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	11 %	5 %	3 %	-2 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	29 %	21 %	0 %	-21 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁴⁶

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁴⁶ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 17 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer med en årsomsättning mellan 2 miljarder och 3,5 miljarder kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	100 %	75 %	80 %	5 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	100 %	75 %	70 %	5 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	67 %	100 %	40 %	-60 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	33 %	50 %	30 %	-20 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	83 %	25 %	30 %	5 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	33 %	25 %	20 %	-5 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	83 %	0 %	10 %	10 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	17 %	0 %	10 %	10 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	67 %	25 %	0 %	-25 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	33 %	0 %	0 %	0 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	17 %	0 %	0 %	0 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	17 %	0 %	0 %	0 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	17 %	0 %	0 %	0 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	0 %	0 %	0 %	0 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁴⁷

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁴⁷ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 18 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer med en årsomsättning över 3,5 miljarder kronor

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	83 %	100 %	94 %	-6 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	83 %	20 %	72 %	52 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	33 %	0 %	50 %	50 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	67 %	20 %	44 %	24 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	43 %	20 %	44 %	24 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	43 %	0 %	33 %	33 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	43 %	20 %	22 %	2 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	17 %	0 %	17 %	17 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	43 %	0 %	11 %	11 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	33 %	0 %	11 %	11 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	17 %	0 %	6 %	6 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	50 %	0 %	6 %	6 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	0 %	0 %	6 %	6 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	29 %	0 %	0 %	0 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁴⁸

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁴⁸ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Bilaga 3 – Förekomsten av olika handelsmetoder – svar utifrån vilket led i jordbruks- och livsmedelskedjan respondenterna är verksamma i⁴⁹

Tabell 19 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer verksamma i primärproduktion, lantbruk, jordbruk eller uppfödning

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	14 %	13 %	44 %	31 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	11 %	36 %	21 %	-15 %
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	5 %	10 %	19 %	9 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	2 %	1 %	15 %	14 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	3 %	4 %	15 %	11 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	3 %	5 %	11 %	6 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	5 %	8 %	11 %	3 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	2 %	1 %	8 %	7 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	3 %	5 %	8 %	3 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	4 %	5 %	8 %	3 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	2 %	3 %	6 %	3 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	2 %	4 %	6 %	2 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	1 %	3 %	5 %	2 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	1 %	1 %	2 %	1 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁵⁰

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁴⁹ Vad gäller ledet "restaurang" görs ingen sammanställning eller jämförelse mellan de olika undersökningarna med hänsyn till att Konkurrensverket i förhållande till frågan om förekomsten av olika handelsmetoder inte mottagit några svar från respondenter i detta led. Detta beror på att svarsalternativet "restaurang" eller dylikt inte gavs i nollmätningen, att den enda respondenten tillhörande detta led i ettmätningen svarade blankt samt att ingen av respondenterna i tvåmätningen uppgett sig tillhöra detta led.

⁵⁰ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 20 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer verksamma inom råvaruhandel

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
S Betalningstider längre än 30 dagar	6 %	0 %	67 %	67 %
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	0 %	0 %	33 %	33 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	6 %	0 %	33 %	33 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	0 %	0 %	0 %	0 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	0 %	0 %	0 %	0 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	0 %	0 %	0 %	0 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	6 %	0 %	0 %	0 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	0 %	0 %	0 %	0 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	0 %	0 %	0 %	0 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	6 %	50 %	0 %	-50 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	6 %	0 %	0 %	0 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	0 %	0 %	0 %	0 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	0 %	0 %	0 %	0 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	6 %	0 %	0 %	0 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁵¹

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁵¹ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 21 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer verksamma inom förädling, bearbetning eller livsmedelsindustri

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	45 %	52 %	71 %	19 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	37 %	42 %	60 %	18 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	26 %	33 %	39 %	6 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	26 %	27 %	36 %	9 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	25 %	18 %	28 %	10 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	16 %	18 %	23 %	5 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	31 %	15 %	18 %	3 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	17 %	12 %	16 %	4 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	24 %	9 %	13 %	4 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	10 %	3 %	7 %	4 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	6 %	9 %	6 %	-3 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	18 %	9 %	4 %	-5 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	10 %	3 %	3 %	0 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	6 %	3 %	2 %	-1 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁵²

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁵² Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 22 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer verksamma i grossistled

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	43 %	56 %	60 %	4 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	43 %	22 %	50 %	28 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	43 %	11 %	50 %	39 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	29 %	11 %	50 %	39 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	29 %	0 %	30 %	30 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	14 %	11 %	30 %	19 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	14 %	11 %	20 %	9 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	14 %	11 %	20 %	9 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	29 %	0 %	20 %	20 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	14 %	11 %	20 %	9 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	14 %	0 %	10 %	10 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	0 %	0 %	10 %	10 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	0 %	0 %	10 %	10 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	43 %	0 %	10 %	10 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁵³

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁵³ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Tabell 23 Sammanställning av svar på frågan om förekomsten av olika handelsmetoder för leverantörer verksamma i annat led

Handelsmetoder	Nollmätningen 2021	Ettmätningen 2022	Tvåmätningen 2024	Förändring
G Köparen begär att leverantören ska bära kostnaden för rabatter	13 %	15 %	75 %	60 %
G Köparen kräver betalning för sina reklam- och marknadsföringskostnader	9 %	8 %	75 %	67 %
G Köparen kräver betalning av leverantören för att lagra, skylta eller lista	5 %	0 %	75 %	75 %
G Köparen kräver att leverantören ska betala personalkostnader för att inreda lokaler	1 %	0 %	50 %	50 %
S Köparen vidtar eller hotar med att ta till kommersiella repressalier	4 %	8 %	50 %	42 %
G Köparen returnerar osålda varor utan att betala	5 %	0 %	25 %	25 %
S Köparen kräver ersättning för kostnaden för att behandla klagomål från kunder	5 %	0 %	25 %	25 %
S Köparen kräver betalning för försämring eller förlust efter leveransen	6 %	8 %	25 %	17 %
S Köparen kräver betalning som inte är kopplad till leverantörens försäljning	7 %	8 %	25 %	17 %
S Köparen ändrar avtalsvillkor ensidigt	18 %	0 %	25 %	25 %
S Leverantörens företagshemligheter röjs	4 %	0 %	0 %	0 %
S Köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren	4 %	0 %	0 %	0 %
S Köparen annullerar/avbeställer med kortare varsel än 30 dagar	13 %	8 %	0 %	-8 %
S Betalningstider längre än 30 dagar	18 %	0 %	0 %	0 %

Källa: Konkurrensverkets enkätundersökningar 2021, 2022 och 2024.⁵⁴

Not: S = Svarta listan, G = Gråa listan. I tabellen sammanställs respektive andel som svarat "mycket ofta" och "ofta". Övriga svarsalternativ har varit "aldrig", "sällan", "ibland" och "det är inte relevant för min verksamhet". Vad gäller förbudet mot att köparen vägrar att skriftligen bekräfta villkoren har även svarsalternativet "det är vanligast med muntliga avtal i min bransch" funnits.

Samtliga svar i procent är avrundade till närmaste heltal.

Kolumnen "förändring" avser differensen i procentenheter jämfört med föregående mätning.

⁵⁴ Jfr Konkurrensverket, dnr 592/2020, dnr 601/2022 och dnr 312/2024.

Ringvägen 100
118 60 Stockholm
08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se